

Правоосвітня робота Київської

обласної міжвідомчої
координаційно-методичної ради
з правової освіти населення,
спрямована на запобігання
та протидію насильству в сім'ї

Н. В. Яценко

*начальник Головного управління юстиції
у Київській області, заступник голови Київської
обласної міжвідомчої координаційно-методичної
ради з правової освіти населення, заслужений
юрист України*

Насильство є однією з найбільш розповсюджених у світі форм порушення прав людини. Без подолання цього соціально небезпечного явища неможливо створити умови для самореалізації людини, реалізації принципів рівних прав, свобод і можливостей кожного громадянина.

Ця проблема актуальна для України. Адже якщо у 2009 році було 79 859 звернень щодо насильства в сім'ї, то лише за 9 місяців 2012 року таких випадків – вже 84 989. При цьому близько 90% – це звернення від жінок.

Прийняття відповідної законодавчої бази у сфері попередження насильства в сім'ї свідчить про визнання цієї проблеми Україною, винесення її на державний рівень. Україна в числі 17 інших країн приєдналася до Конвенції Ради Європи про попередження та боротьбу з насильством щодо жінок та домашнім насильством.

Насильство в сім'ї, насильство до жінки, до дитини, до чоловіка не може буде

вирішено особисто однією людиною, однією організацією чи структурою, лише об'єднавши спільні дії, можна подолати цю проблему в суспільстві.

Зазначене питання знаходиться у постійному колі уваги Київської обласної міжвідомчої координаційно-методичної ради (далі – МКМР) з правової освіти населення. Про це свідчать питання, які розглядалися на її засіданнях та прийняті рекомендації.

Київська обласна МКМР з правової освіти населення з метою підвищення рівня правової освіти та подолання негативних явищ тісно співпрацює з різними верствами населення, використовуючи різноманітні форми та методи такої співпраці.

Протягом 2012 року було проведено ряд семінарів, нарад, круглих столів щодо попередження насильства в сім'ї, також проводиться інформаційно-роз'яснювальна робота з цього напрямку, ведуться постійні рубрики в міських та районних газетах. Питання профілактики насильства вивчаються на уроках основ здоров'я та безпеки життєдіяльності в 1-11 класах загальноосвітніх шкіл області, в бібліотеках оформлюються тематичні викладки літератури.

Складовою вдосконалення правової освіти населення на шляху до формування правового світогляду є цілеспрямована правовиховна робота у дитячому та молодіжному середовищі із збереженням наступності у викладанні правових дисциплін протягом усього навчального процесу, починаючи з дошкільного віку.

З метою активізації роботи з позашкільної освіти та виховання дітей шляхом створення та оптимізації роботи гуртків, клубів, лекторіїв правоосвітнього та правовиховного профілю в загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладах області Головним управлінням юстиції у Київській області, районними,

міськими, міськрайонними управліннями юстиції Київської області забезпечується діяльність 23 молодіжних правових клубів, 29 правових лекторіїв та 14 правових гуртків. Головною метою їхньої діяльності є сприяння формуванню правового світогляду учнів, який включав би як систему теоретичних поглядів на права та основні свободи людини, так і відповідну життєву позицію, ціннісні орієнтири, ідеали, переконання тощо.

У 2012 році Головним управлінням юстиції у Київській області розповсюджено серед навчальних закладів Київської області позитивний досвід Білоцерківської загальноосвітньої школи № 7. Вагоме місце в правовому вихованні учнів школи посідає правовий клуб «Феміда», створений в 2005 році. У 2008 році правовий клуб «Феміда» зайняв II місце в огляді-конкурсі на кращу організацію діяльності правових клубів Київської області, проведеного Київською обласною МКМР з правової освіти населення. Протягом 2011-2012 проведено засідання клубу на теми: «Які права і свободи гарантує Конституція України», «Як реалізувати та захистити свої права. Що дитина має робити в разі порушення своїх прав (випуск інформаційного poradnika)», «Коли і як держава регулює сімейні відносини», «Як не стати жертвою злочину», «Як держава захищає права дитини в сім'ї».

Відповідно до Плану заходів щодо забезпечення захисту дітей від будь-яких форм фізичного та психічного насильства на 2011-2012 проведено наступні заходи: тренінг з профілактики агресії (7-11 кл.), засідання круглого столу «Коло твоїх прав та обов'язків» (5-11 кл.), виховна година «Вчимося бути толерантними» (5-9 кл.), «Живемо в мирі та злагоді» (1-9 кл.), лекції для батьків: «Що таке жорстоке поводження», «Що таке насильство над дитиною», «Як протидіяти жорстокому поводженню з дитиною»; зустрічі з пред-

ставниками міліції з метою запобігання правопорушень та злочинності в учнівському середовищі.

З метою попередження правопорушень серед учнів в школі розроблені заходи щодо проведення профілактичної і виховної роботи у сім'ях учнів, допомоги батькам у виконанні ними своїх обов'язків та заходи щодо превентивного виховання дітей, ведеться аналіз зайнятості учнів в позаурочний час.

Результатом такої роботи є те, що жоден з учнів не перебуває на обліку у відділі кримінальної міліції у справах дітей.

В контексті превентивної правовиховної роботи з дітьми та молоддю організовано шефську роботу в школах-інтернатах та дитячих будинках Київської області, в рамках якої Головним управлінням юстиції у Київській області продовжено практику проведення виїздів лекторської групи по роз'ясненню чинного законодавства для дітей інтернатних закладів області за участю представників головного управління освіти і науки, служби у справах дітей облдержадміністрації, центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, кримінальної міліції у справах дітей ГУ МВС України в Київській області, Управління по боротьбі з незаконним обігом наркотиків ГУ МВС України в Київській області. Протягом 2012 року здійснено 10 таких виїздів. Під час заходів членами лекторської групи проводяться лекції на теми: «Адміністративна та кримінальна відповідальність неповнолітніх за вчинення злочинів», «Конвенція ООН про права дитини», «Життя без наркотиків», демонструються правоосвітні фільми та мультимедійні матеріали.

Кожного місяця працівники міліції в дитячих закладах проводять профілактичні бесіди, виховні години на відповідні тематики – «Ти і закон», «Права і обов'язки учня», «Скажи наркотикам – Ні!», «Підліток і право» та ін. Налагоджу-

ються нові форми роботи з підлітками девіантної поведінки.

Вихованців інтернатних закладів залучено до гурткової роботи. Вони беруть активну участь у конкурсах художньої самодіяльності, виставках художніх виробів та ін.

Працівниками кримінальної міліції у справах дітей в інтернатних закладах області систематично проводяться перевірки щодо забезпечення соціально-правового захисту неповнолітніх спільно з органами прокуратури, службами у справах дітей.

Робота за напрямком протидії насильства в сім'ї вимагає комплексного аналізу і системного підходу у роботі. Одними із засобів подолання насильства в сім'ї є впровадження гендерної політики та подолання стереотипів, гласність, активне формування громадської думки та небайдужість до проблеми кожного.

Відповідно до Плану заходів з проведення Національної кампанії «Стоп насильству!» на період до 2015 року щорічно з 25 листопада до 10 грудня на Київщині проводиться акція «16 днів проти насильства».

З метою привернення уваги громадськості до актуальної для українського суспільства проблеми подолання насильства в сім'ї, у 2012 році в рамках Акції проведено інформаційно-просвітницькі та профілактичні заходи з формування гендерної культури населення, попередження та запобігання насильству в усіх його проявах.

У загальноосвітніх навчальних закладах, закладах культури області проводилися тематичні заходи інформаційного, освітнього і виховного характеру (лекції, бесіди, семінари, зустрічі за круглим сто-

лом, батьківські всеобучі, виховні години, загальношкільні лінійки, відкриті уроки, конкурси, ігри, змагання) серед учнів, вчителів, батьківської громади щодо проблем домашнього насильства, попередження жорстокого поводження з дітьми.

У районах та містах Київщини із залученням батьківської громадськості, лідерів учнівського самоврядування було організовано проведення тижнів правової освіти з питань прав дитини, подолання насильства в сім'ї, соціально-правового захисту дітей, девіантної поведінки учнів, запобігання торгівлі дітьми. Волонтерами (учнями шкіл) проводилися опитування щодо актуальності проблем насильства в сучасному середовищі.

На базі обласних, районних та міських бібліотек для юнацтва, загальноосвітніх навчальних закладів області було організовано роботу тематичних виставок літератури «Світ без насильства», «Насильство в сім'ї», «Дитинство без насильства» та ін., оформлено стенди та тематичні полиці, спрямовані на профілактику насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми, гендерної дискримінації та торгівлі людьми.

З метою підвищення рівня правової культури громадян області проводилися вуличні акції, зокрема, опитування серед населення «Насильство. Чи стосується це Вас?», у ході яких надавались соціальні послуги, розповсюджувались інформаційні матеріали, проводилось анкетування серед жінок.

Виготовлялися інформаційно-просвітницькі матеріали, центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою інформування населення була проведена робота щодо створення і поширення соціальної реклами.

Проведення Акції широко висвітлювалось у засобах масової інформації, зокрема здійснювався постійний медіа-супровід заходів телерадіокомпаніями, ве-

лись постійні рубрики на сторінках газет, організовано трансляцію відеороликів соціальної спрямованості в програмах телерадіомовлення.

Активними учасниками правоосвітньої роботи є бібліотеки.

Бібліотечними закладами Київської області вживаються заходи щодо створення умов для задоволення запитів читачів з правознавства. Читачами бібліотек в цьому році вже стали понад 600 тис. жителів області, з них понад 350 тис. – діти і молодь.

Традиційним в рамках Всеукраїнського тижня права стало проведення у закладах культури заходів інформаційного, освітнього та виховного характеру, що спрямовані на підвищення рівня правової культури, поширення знань про права та свободи людини і громадянина, набуття навичок в їх застосуванні. В бібліотеках для широкого кола користувачів організовуються книжкові виставки та тематичні полиці «Наші закони – наша сила», «Правова освіта молоді: закони України», «Діти і право», «Право у нашому житті», «Через правову освіту до правової держави», «Пізнаємо світ права», «Закони, за якими ми живемо», «Захищаємо свої права, пам'ятаємо про обов'язки», «Вивчайте і поважайте закони України», «Права та свободи громадян України», «Право від А до Я» та ін.

Позитивним прикладом є досвід міста Біла Церква, де за підтримки міського голови створено і діє 3 юридичних консультаційних центри по наданню безкоштовної правової допомоги вразливим верствам населення, які розглядають цивільні, сімейні, трудові, земельні, соціальні, житлові питання (написання заяв, позовів, скарг, листів тощо). Один із таких центрів знаходиться у приміщенні бібліо-

теки-філіалу №8, де надається безкоштовна правова допомога жителям міста.

Київська обласна МКМР з правової освіти населення та Головне управління юстиції здійснюють правоосвітню діяльність у тісній співпраці з громадськими організаціями.

Наприклад, Громадська організація «Клуб «Від серця до серця» активно бере участь у житті Києво-Святошинського району, тісно співпрацює на постійній основі з соціальною службою та виконавчим комітетом Вишнівської міської ради. Бере участь в усіх загальноосвітніх заходах міста Вишневого. Організацією щонеділі проводяться безкоштовні консультації з питань взаємодії в сім'ї та лекції по вихованню дітей для загальноосвітніх закладів м. Вишневого. Всі заходи організації безкоштовні і проводяться на добровільних засадах. За час існування організації роботою охоплено більше ніж 1000 жителів міста. При ГО «Клуб «Від серця до серця» відкрито дві постійно діючі школи – школа для батьків «Батьківство та материнство» і школа для дітей «Знайко».

У Київській області 19 теле- та 20 радіокомпаній місцевого рівня проводять пропаганду здорового способу життя, відбувається ротація матеріалів, спрямованих на запобігання жорстокості та насильства в сім'ї, дитячому середовищі, сексуальній експлуатації дітей, розвитку сімейних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Протягом 2012 року в області проведено 281 телепередачу та 163 радіопроекти, розміщено 292 публікації в місцевих засобах масової інформації із зазначених питань.

До правоосвітньої роботи у ЗМІ залучаються всі уповноважені органи. Так, тільки працівниками Головного управління юстиції у Київській області протягом 2012 року здійснено 8 виступів в засобах масової інформації з питань запобігання

та попередження насильства в сім'ї, працівниками територіальних управлінь юстиції області – 110 виступів. Підготовлено та розповсюджено близько 20 методичних рекомендацій із зазначених питань.

Крім того, протягом звітнього періоду Київським обласним, районними, міськими, сільськими центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді поширювалася соціальна реклама, виготовлена партнерськими державними та недержавними організаціями, а саме: 2 відеоролики (виготовлені партнерськими організаціями), які транслювалися в ЗМІ 90 разів, 2 документальні фільми (виготовлені Держсоцслужбою), 1 документальний фільм (виготовлений партнерською організацією), які транслювалися в ЗМІ 20 разів, 20 видів друкованої продукції, загальним тиражем 1334 шт. (виготовлені партнерськими організаціями).

На виконання рекомендацій Всеукраїнської міжвідомчої координаційно-методичної ради з правової освіти населення від 20 травня 2011 року «Участь засобів масової інформації щодо забезпечення правової освіти населення. Досвід створення дитячих телепрограм правового спрямування» Київською обласною МКМР з правової освіти населення вжито ряд заходів щодо створення щомісячної дитячої телепередачі «Я маю право на...».

Передача «Я маю право на...» сприятиме усвідомленню глядачами як своїх прав, так і своїх обов'язків, допомагатиме підвищенню авторитету батьків, вчителів та представників правоохоронних органів через довірливе спілкування з ними, формуватиме повагу до інституту сім'ї та соціальних функцій держави, сприятиме відповідальному ставленню до власних вчинків.

Потенційною аудиторією телепередачі є діти від 4 до 16 років, яку можна умовно розділити на такі цільові групи: сімейна аудиторія, дошкільнята, підліт-

ки, блогери. Головними лініями позиціювання та елементами образу телепередачі є близькість до глядача. Це телепередача, яка розповідає про життя та проблеми дошкільнят та підлітків самими дітьми, оскільки ведучі – їхні ровесники.

Телепередача складатиметься із новинного блоку та трьох – чотирьох сюжетів. Сюжети – тематично завершені самостійні історії із життя підлітків. Автори сюжетів – як професійні журналісти, так і самі діти, моделюють життєву ситуацію, аналізують її з різних боків, акцентуючи на правовій основі вчинків своїх героїв.

Трансляція телепрограми може відбуватися на всіх державних телерадіокомпаніях країни.

Крім того, передбачається тиражування програм на CD-дисках та подальше їх поширення з правоосвітньою та правовиховною метою серед навчальних закладів.

Потребує вирішення питання фінансового забезпечення випуску таких передач.

Враховуючи, що насильство в родині є найбільш прихованою формою насильства, роботу по вдосконаленню системи його попередження направлено на процес профілактики, виявлення та надання допомоги сім'ям, в яких може мати місце факт насильства.

У районах та містах області проводиться постійне інспектування сімей, які опинились у складних життєвих обставинах з приводу насильства у сім'ї. Загалом членам сімей, які постраждали від насильства, жорстокого поведіння або реальної загрози їх вчинення, в результаті роботи спеціалістів центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, надано допомогу: в оформленні (відновленні) документів – 21 особі; в отриманні реєстрації – 27 особам; у налагодженні (відновленні) соціальних зв'язків – 238 особам; у вирішенні житлово-побутових питань, в тому числі поліпшенні житлових умов, – 26 особам; у влаштуванні на на-

вчання – 7 особам; у працевлаштуванні – 23 особам; в сім'ях, де була загроза вилучення дітей – 9 дітей залишились в сім'ї; 8 особам – в отриманні допомоги в лікуванні, догляді; 3 особам – в залученні до реабілітаційної програми; в отриманні доступу до більш освітніх можливостей або соціальної активності – 10 особам; 1 особа відмовилась від вживання психоактивних речовин; 19 особам – у формуванні навичок безпечного способу життя щодо інфікування ВІЛ; 76 особам – в отриманні допомоги одягом, взуттям, продуктовими наборами.

Питання охорони дитинства постійно перебувають у полі зору Прокуратури Київської області.

З метою підвищення ефективності діяльності на зазначеному напрямі органами прокуратури проведено системні організаційні та структурні зміни. Насамперед вони зумовлені практичною реалізацією у новому Кримінальному процесуальному кодексі Концепції розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх. Задля цього визначено спеціалізованих прокурорів, які опікуються винятково питаннями дітей, використовуючи у комплексі всі прокурорські повноваження.

На сьогодні у середовищі неповнолітніх спостерігаються такі ознаки деморалізації, як пияцтво, наркоманія, токсикоманія, бездоглядність, бродяжництво, жебрацтво, проституція, ріст різних неформальних груп, які перетворюються в асоціально-кримінальні співтовариства. Усе це позначається на рості правопорушень і злочинів у середовищі підлітків.

За інформацією Прокуратури Київської області однією з причин поширення таких негативних проявів у підлітковому середовищі є низький рівень зайнятості – в області працевлаштовано лише кожного шостого неповнолітнього, який пере-

бував на обліку в державній службі зайнятості. Недотримання закону у сфері трудових відносин є одним з основних факторів, що формують криміногенну напруженість в суспільстві. З понад 560 неповнолітніх, які в 2011 році вчинили злочини, 344 не працювали і не навчалися. Основним мотивом зазначених злочинів було намагання покращити своє майнове становище.

З урахуванням зазначених фактів Київською обласною МКМР з правової освіти населення вирішено посилити превентивну правовиховну роботу з дітьми та молоддю, вжити заходів з впровадження сучасних форм позашкільного виховання.

Протягом 2012 року органами прокуратури, внутрішніх справ, службою у справах дітей, головним управлінням освіти і науки облдержадміністрації реалізовано комплекс заходів щодо постійної профілактичної правоосвітньої та правовиховної роботи серед неповнолітніх, налагоджено систему рейдової роботи органів і служб, застосовується комплексний підхід в роботі щодо здійснення соціального супроводу сімей з дітьми, які опинились в складних життєвих обставинах. Питання захисту майнових та житлових прав дітей розглянуто на окремій нараді, яка відбулась 26 вересня 2012 року за участю профільних установ області.

За результатами наради було визначено ряд заходів, спрямованих на удосконалення взаємодії відділів державної виконавчої служби з територіальними органами внутрішніх справ, службами у справах дітей, освіти. Метою такої взаємодії є реальне поновлення прав дітей, в тому числі на отримання аліментів, пенсій, державної допомоги та інших соціальних виплат, а також забезпечення їх соціальним житлом.

Протягом 2012 року до обласного, 24 районних та 12 міських центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді надійшло 255 звернень з приводу насильства в сім'ї, з них: 245 звернень щодо 174 сімей,

у яких вчинено насильство, та 10 звернень щодо жорстокого поводження з дітьми. У м. Буча, м. Березань, Обухівському та Богуславському районах спостерігається тенденція до зменшення кількості заяв з приводу насильства в сім'ї.

З метою взаємодії між органами державної влади з питань попередження насильства в сім'ї та протидії торгівлі людьми при голові Київської обласної державної адміністрації у 2009 році створена Київська обласна Координаційна рада з питань підтримки сім'ї, протидії торгівлі людьми, попередження насильства в сім'ї, забезпечення гендерної рівності та демографічного розвитку.

З метою організації надання допомоги дітям, які постраждали від різних форм насильства, в області діють: 10 центрів соціально-психологічної реабілітації дітей, 5 благодійних центрів соціально-психологічної реабілітації, кризовий центр матері і дитини, 20 дитячих будинків районної (міської) комунальної власності.

Заслужовує уваги ефективна та системна робота, створеної Броварською міською радою міжвідомчої групи термінового реагування на випадки жорстокого поводження з дітьми та профілактики насильства над ними.

Протягом 2012 року відбулося 14 засідань зазначеної групи, на яких розглянуто 19 питань. За рішеннями засідань міжвідомчої групи у 2012 році 3 дітей взято на облік та соціальний супровід спеціального закладу «Броварський міський центр для сім'ї дітей та молоді».

Органами внутрішніх справ проводиться планомірна щоденна робота з розшуку дітей.

На кінець 2012 року у розшуку перебувало троє неповнолітніх. Причиною того, що діти залишають домівки, нерідко є насильство в сім'ї, не обов'язково фізичне,

а й психічне. Сім'ї, в яких діти виховуються одним із батьків, стає об'єктом підвищеної уваги профільних служб, адже саме в таких сім'ях виникають непорозуміння з дітьми, які штовхають їх на залишення домівок. Переважна кількість дітей вже неодноразово залишала сім'ю. Батькам байдуже, чому вони це роблять, і повернення цих дітей, перш за все, цікавить лише міліцію. Інформації з цього приводу направляються до служби у справах дітей Київської обласної державної адміністрації.

Роль сім'ї у вихованні дітей і підлітків значна, дуже часто саме внутрішньосімейні конфлікти й інші проблеми є першопричиною правопорушень дітей, що виховуються в такій сім'ї.

Саме тому Київська обласна МКМР з правової освіти населення розглядає стан запобігання та протидії насильству у сім'ї комплексно, у взаємозв'язку із іншими соціальними явищами, зокрема, станом злочинності серед дітей. До цього процесу залучені Головне управління МВС України в Київській області, Прокуратура Київської області, служба у справах дітей, головне управління освіти і науки, управління у справах сім'ї та молоді, центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді облдержадміністрації та ін. Загальну координацію роботи здійснює Головне управління юстиції у Київській області.

Унаслідок скоординованих дій правоохоронних органів досягнуто стійкої динаміки щодо зниження на Київщині рівня підліткової злочинності та кількості неповнолітніх, які брали участь у вчиненні злочинів.

За інформацією, наданою ГУМВС в Київській області, за 11 місяців 2012 року на території Київської області відбулося зменшення рівня злочинності в підлітковому середовищі на 27,3 % в порівнянні з аналогічним періодом 2011 року (з 630 до 458 злочинів). Частка злочинів, скоєних неповнолітніми, із загальної кількості скоєних злочинів складає 5,1 відсоток.

На 25,1 % зменшилася кількість підлітків, які брали участь у скоєнні злочинів (з 504 до 377). Частка неповнолітніх із загальної кількості осіб, які скоїли злочини, складає 6,0 відсотків.

У структурі злочинності, як завжди, переважають злочини корисливої спрямованості, в першу чергу, це: крадіжки майна, шахрайство, пограбування та незаконні заволодіння транспортними засобами.

Разом з тим, за невиконання батьківських обов'язків, що призвело до залишення дітьми домівок, бродяжництва та жебрацтва, до адміністративної відповідальності притягнуто 1582 дорослих осіб.

До адміністративної відповідальності за одинадцять місяців 2012 року за ст.1732 КУАП (насильство в сім'ї) притягнуто 130 осіб, з них 32 неповнолітніх.

Винесено 79 офіційних попереджень про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї. До суду подано 57 матеріалів для вирішення питання позбавлення батьківських прав.

У 2012 році органами внутрішніх справ направлено до прокуратури області з подальшим порушенням кримінальної справи за ст.166 КК України 7 матеріалів по факту злісного невиконання батьками чи особами, які їх замінюють, обов'язків із нагляду за дитиною.

Щомісячно разом зі службами у справах дітей проводяться перевірки неблагополучних сімей, в яких проживають малолітні діти.

Значну роль у запобіганні насильству в сім'ї, дитячій бездоглядності та безпритульності відіграють спеціальні профілактичні операції, які проводяться кримінальною міліцією у справах дітей, дільничними інспекторами міліції у взаємодії з органами і службами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади, на які покладені функції захисту прав дітей.

Значна правоосвітня робота з питань подолання насильства в сім'ї проводить-

ся районними та міськими МКМР з правової освіти населення Київщини. Зазначене питання неодноразово розглядається на засіданнях, приймаються відповідні рекомендації, узагальнюється стан їх виконання, забезпечується міжвідомча інтеграція з ключових питань протидії зазначеному соціальному явищу. Протягом останніх трьох років питання подолання насильства в сім'ї, профілактики негативних явищ серед дітей та молоді, захист неповнолітніх від всіх форм насильства розглядалися на 186 засіданнях районних та міських МКМР Київщини.

Проводяться круглі столи, семінари, конференції, на яких розглядаються поняття насильства в сім'ї, види насильства, способи протидії. Проходять навчальні тренінги «Насильство в сім'ї та шляхи його подолання». Надається допомога практичних психологів. Реалізуються корекційні програми для осіб, які вчинили насильство в сім'ях.

Наприклад, 28 листопада 2012 року в приміщенні Ірпінської міської центральної бібліотеки проведено круглий стіл на тему: «Насильство в сім'ї: де шукати допомогу», на якому розглянуті наступні питання: 1. Поняття насильства в сім'ї. Види насильства; 2. Навчальний тренінг на тему: «Насильство в сім'ї та шляхи його подолання»; 3. Допомога практичного психолога.

22 листопада 2012 року у Бородянському районі проведено засідання координаційної ради з питань молодіжної політики на тему: «Соціальна профілактика насильства у сім'ї, дитячому та молодіжному середовищі в аспекті міжвідомчої взаємодії». Участь взяли 23 особи з числа працівників районного управління юстиції, лідерів громадських організацій, депутатів районної ради та начальників відділів РДА та служб.

Членами Васильківської районної МКМР проводиться активна робо-

та з підготовки та розповсюдження методичних посібників з роз'яснення прав, свобод та обов'язків для широких верств населення. Так, протягом 2012 року Васильківським міськрайонним управлінням юстиції спільно із службою у справах дітей та районним центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Васильківської районної державної адміністрації розроблено методичний посібник «Правові основи запобігання та протидії насильства в сім'ї» та «Торгівля людьми».

За ініціативи та активної участі членів Володарської районної МКМР з правової освіти населення у загальноосвітніх навчальних закладах району проводяться правоосвітні заходи для учнівської молоді та батьків у напрямку роз'яснень основних положень Закону України «Про попередження насильства в сім'ї», Конвенції ООН про права дитини, Декларації прав людини, Декларації прав дитини.

Питання правоосвітньої роботи, спрямованої на запобігання та протидію насильству в сім'ї, перебуває на постійному контролі обласних служб.

Під час Всеукраїнської наради з питань захисту прав дитини, що відбулася наприкінці минулого року під головуванням Президента України, Київську область віднесено до переліку одних з кращих за здобутками у сферах влаштування в сім'ї дітей із інтернатів, надання соціальної підтримки, фахових послуг, оздоровлення та відпочинку дітей.

Питання протидії насильства в сім'ї включено до 50 соціальних проектів голови Київської обласної державної адміністрації, який високо цінить внесок кожного у досягнення зазначеного результату.

Така оцінка стимулює до постійного пошуку нових дієвих форм і методів роботи.